

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

(Danıştay Kararları Üzerine Verilen)
REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2008-3-153 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 13-12/180-94
Karar Tarihi : 07.03.2013

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, İsmail Hakkı KARAKELLE,
Dr. Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR, Kenan TÜRK,
Fevzi ÖZKAN

B. RAPORTÖRLER: Osman Tan ÇATALCALI, Evrim Özgül KAZAK

C. BAŞVURUDA

BULUNAN :- Özbağ Meşrubat Gıda Pazarlama Dağıtım Taşımacılık San. ve Tic. Ltd. Şti.
Temsilcisi: Av. Serkan ONUKAR
Talatpaşa Bulvarı No:62 Bora Apt. K.4 D.9 35220 Alsancak/İzmir

D. HAKKINDA ÖNARAŞTIRMA YAPILANLAR:

- Coca Cola Satış ve Dağıtım A.Ş.
Esenkent Mah. Deniz Feneri Sok. No:4 34776 Ümraniye/İstanbul

- (1) **E. DOSYA KONUSU:** Coca Cola Satış ve Dağıtım A.Ş.'nin bayilerine baskı uygulayarak 4054 sayılı Kanun'un 4. ve 6. maddelerini ihlal ettiği iddiası üzerine verilen 25.09.2008 tarih ve 08-56/889-350 sayılı kararın Danıştay 13. Dairesinin 06.04.2012 tarih, 2009/877 E., 2012/602 K. Sayılı kararı ile iptal edilmesi üzerine konunun yeniden değerlendirilmesi.
- (2) **F. İDDİALARIN ÖZETİ:** Rekabet Kurumu (Kurum) kayıtlarına 25.7.2008 tarih ve 4770 sayı; 25.8.2008 tarih ve 5655 sayı ile intikal eden başvurularda özetle; Coca Cola Satış ve Dağıtım A.Ş. (CCSD)'nin bayilerine baskı uygulayarak 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun (4054 sayılı Kanun)'un 4. ve 6. maddelerini ihlal ettiği iddia edilmiştir.
- (3) **G. DOSYA EVRELERİ:** 25.7.2008 tarih ve 4770 sayı; 25.8.2008 tarih ve 5655 sayılı başvurular üzerine hazırlanan 19.9.2008 tarih ve 2008-3-153/İİ-08-AÇ sayılı İlk İnceleme Raporu, Rekabet Kurulu(Kurul)'nun 25.09.2008 tarihli toplantısında görüşülmüş ve konu hakkında 08-56/889-350 sayı ile:
- a. Basis adlı yazılım vasıtasıyla CCSD'nin yeniden satış fiyatını tespit ederek ve pasif satışları engelleyerek 4054 sayılı Kanun'un 4. ve 6. maddesini ihlal ettiğine işaret eden emare bulunamaması nedeniyle ve Kanun kapsamında olmayan diğer iddialara ilişkin olarak, herhangi bir işlem yapılmasına gerek bulunmadığına, şikâyetin reddine,
- b. Bayilik Sözleşmelerinin 1. maddesiyle getirilen rekabet etmeme yükümlülüğünün, Kurulun 10.9.2007 tarih ve 07-70/864-327 sayılı kararı uyarınca nihai satış noktalarını kapsamayacak şekilde değiştirilmesine,
- c. Ayrıca bahse konu sözleşmelerin, bölge paylaşımı ve rekabet yasağı içermesi dolayısıyla 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında olduğuna, bununla birlikte, bayilere verilen bölgelerin münhasır bölge/münhasır müşteri tanımına uygun hale

13-12/180-94

getirilmesi halinde 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi uyarınca sözleşmelere gazlı içecekler ve sporcu içecekleri bakımından bireysel muafiyet tanınmasına, diğer ilgili ürün pazarları bakımından da sözleşmelerin 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği(2002/2 sayılı Tebliğ) ile düzenlenen grup muafiyetinden yararlanır hale geleceğine ve

d. Yukarıda b. ve c. maddelerinde belirtilen değişikliklerin 90 gün içinde yapılarak, Rekabet Kurumuna tevsik edilmesine, Kurulumuzca gerekli görülen değişiklikler yapılmadan uygulamaya devam edilmesi halinde haklarında 4054 sayılı Kanun çerçevesinde işlem başlatılacağıının CCSD'ye bildirilmesine

karar verilmiştir.

- (4) Anılan kararın 26.11.2008 tarihinde CCSD'ye tebliğ edilmesini takiben Kurum kayıtlarına 23.02.2009 tarihinde 1390 sayı ile giren ve CCSD tarafından gönderilen yazıda özetle, ilgili kararda belirtilen değişikliklerin yapıldığı ve değiştirilmiş bayilik sözleşmesinin tüm bayiler ile imzalandığı ifade edilmiştir.
- (5) Değiştirilmiş bayilik sözleşmelerinin incelenmesinin akabinde 13.04.2009 tarih ve 09-14/306-MB sayılı Kurul kararı ile CCSD'nin yukarıda yer verilen kararın gereğini yerine getirdiği bilgisinin alındığına hükmedilmiştir.
- (6) Kurul Kararı'nın Danıştay nezdinde dava edilmesi üzerine Danıştay tarafından alınan 06.04.2012 tarih, 2009/877 E., 2012/602 K. sayılı kararda;

"Rekabet Kurulu tarafından şikayetin, Kanun kapsamında olmadığına saptanması hallerinde, 4054 sayılı Kanun'un 42/2. maddesi uyarınca reddedilmesi mümkün bulunmakla beraber, Rekabet Kurumu'na şikayet edilen hususlarla ilgili olarak, eylemin 4054 sayılı Kanun'un 4. veya 6. maddesi anlamında bir ihlal olup olmadığına nitelendirilebilmesi için, Kurum tarafından Kanun'un "Kurulun İnceleme ve Araştırmalarında Usul" başlıklı dördüncü kısmındaki, Rekabet Kurulu'nun inceleme ve araştırmalarında uyulması zorunlu usullerin uygulanması ve önaraştırma kararının verilmesi gerekli bulunmaktadır."

denilerek

" ... davacı iddialarının Kanun'un 4. ve 6. maddeleri kapsamındaki ihlal iddialarına ilişkin bulunması nedeniyle, davalı idarece davacının iddialarıyla ilgili olarak soruşturma açılmasına gerek olup olmadığına tespiti için önaraştırma yapılmasına karar verilmesi gerekirken, belirtilen sürece uyulmaksızın Kurul'ca doğrudan ilk inceleme raporu değerlendirilerek karar verilmesine 4054 sayılı Kanun'a uyarlık görülmemiştir"

tespiti yapılmıştır.

- (7) Anılan Danıştay kararının gereğinin yerine getirilmesini teminen Kurulun 06.06.2012 tarih ve 12-30/885-M sayılı kararı ile CCSD hakkında 4054 sayılı Kanun'un 40(1). maddesi uyarınca önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir.
- (8) İlgili karar uyarınca düzenlenen 22.02.2013 tarih ve 2008-3-153/ÖA sayılı Önaraştırma Raporu görüşülerek karara bağlanmıştır.
- (9) **H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda özetle;

a) Coca Cola Satış ve Dağıtım A.Ş. hakkında 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına yer olmadığı ve başvurunun reddedilmesi gerektiği,

b)Coca Cola Satış ve Dağıtım A.Ş. ile bayileri arasında akdedilen sözleşmelere 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi uyarınca gazlı içecekler ve sporcu içecekleri pazarları bakımından bireysel muafiyet tanınabileceği, diğer ürün pazarları bakımından da sözleşmelerin 2002/2

13-12/180-94

sayılı Tebliğ ile düzenlenen grup muafiyetinden yararlanır hale geldiği sonuç ve kanaatine ulaşıldığı ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. İlgili Pazar

I.1.1. İlgili Ürün Pazarı

- (10) Bilindiği üzere, inceleme konusu işlem, gerek ürün gerekse de coğrafi açıdan olası alternatif pazar tanımları çerçevesinde rekabet açısından endişeler yaratmıyor ya da alternatif tüm tanımlar açısından rekabeti bozucu bir etki söz konusu oluyorsa, pazar tanımı yapılmayabilmektedir.
- (11) CCSD hakkında alınan 10.9.2007 tarih ve 07-70/864-327 sayılı kararda; ilgili ürün pazarı, hem içecek bazında hem de satış kanalı bazında ayrı ayrı değerlendirilmiştir. İçecek bazında yapılan değerlendirme sonucunda ilgili ürün pazarları “kolalı içecek”, “portakallı gazoz”, “sade gazoz”, “paketlenmiş su”, “meyve suyu, nektarı ve meyveli içecekler”, “buzlu çay”, “sporcu içeceği” ve “enerji içeceği” olarak belirlenmiştir.
- (12) Satış kanalı bazında yapılan değerlendirme sonucunda ise ilgili ürün pazarlarının ev kanalı ve yerinde tüketim kanalı olarak ikiye ayrılabilceği, ev kanalının da kendi içinde geleneksel kanal ve modern kanal olarak ikiye ayrılabilceği sonucuna ulaşılmıştır.
- (13) İnceleme konusu olay CCSD'nin distribütörleriyle akdettiği sözleşmelere ilişkindir. Bu sözleşmelerde bayilerin dağıtacağı ürünler CCSD'nin “Meyve Suyu”, “Paketlenmiş Su”, “Buzlu Çay”, “Enerji İçecekleri”, “Gazlı İçecekler” ve “Sporcu İçecekleri” pazarlarındaki markalarıdır.
- (14) Bu nedenle mevcut dosya bakımından ilgili ürün pazarları, 10.9.2007 tarihli karara paralel şekilde, “Meyve Suyu”, “Paketlenmiş Su”, “Buzlu Çay”, “Enerji İçecekleri”, “Gazlı İçecekler” ve “Sporcu İçecekleri” pazarları olarak belirlenmiştir.

I.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

- (15) İlgili coğrafi pazar “Türkiye” olarak tanımlanmıştır.

I.2. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

- (16) 25.09.2008 tarih ve 08-56/889-350 sayılı Kurul Kararı'nda başvuru dilekçesinde yer alan haksız rekabet, sözleşme ihlali, tehdit, gayrimenkulün haksız devri ve Türk Ticaret Kanunu'na aykırı olduğu iddia edilen fiillerin 4054 sayılı Kanun kapsamında bulunmadığına ve şikayetin reddine hükmedilmiştir. Mevcut önaraştırma kapsamında yapılan değerlendirmelerde de şikayette yer alan haksız rekabet, sözleşme ihlali, tehdit, gayrimenkulün haksız devri ve Türk Ticaret Kanunu'na aykırı olduğu iddia edilen fiillerin 4054 sayılı Kanun kapsamında olmadığı ve dolayısıyla bu iddialara ilişkin olarak herhangi bir işlem yapılmasına gerek bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
- (17) Şikayette yer alan ve 4054 sayılı Kanun kapsamında sayılabilecek iddialar, CCSD'nin bayileri ile yaptıkları sözleşmelerin 4054 sayılı Kanun'a uygun olmadığı ve Basis adlı bilgisayar yazılım sistemiyle yeniden satış fiyatının belirlendiği ve pasif satışların engellendiği iddialarıdır. Şikayetçinin 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesinin ihlal edildiğine yönelik tüm iddiaları CCSD ile bayiler arasında akdedilen bayilik sözleşmelerinin hükümlerinin uygulanmasına ilişkindir. Bu bağlamda, önaraştırma kapsamındaki değerlendirmeler, Basis yazılımı ve bayilik sözleşmeleri olmak üzere iki ayrı başlık altında yapılmıştır.

I.2.1. Basis Yazılım Sisteminin 4054 Sayılı Kanun Bakımından Değerlendirilmesi

- (18) 25.09.2008 tarih ve 08-56/889-350 sayılı Kurul kararında değerlendirilen şikâyetlerden ilki CCSD'nin bayilerince kullanılan Basis adlı yazılım programına ilişkindir. İddiaya göre söz

konusu yazılım CCSD tarafından yeniden satış fiyatının tespit edilmesine ve pasif satışların engellenmesine imkân vermektedir.

- (19) Basis, CCSD bayilerinin satış, faturalama gibi işlemlerini yürütmeleri amacıyla CCSD tarafından bayiler için sağlanmış olan bir yazılım sistemidir. Bu yazılımın kullanımına ilişkin olarak CCSD tarafından bayilere eğitim verilmekte, kullanım kılavuzları dağıtılmaktadır.
- (20) Şikayet konusuna yönelik olarak önaraştırma kapsamında yapılan incelemelerde, Basis sisteminin 2012 yılının ilk çeyreğinde itibaren kullanılmadığı, söz konusu yazılımın yerine yine aynı amaçla "Voyage" isimli yeni bir yazılımın kullanılmaya başlandığı bilgisi edinilmiştir.
- (21) Bu noktada ilk olarak önaraştırma tarihi itibarıyla kullanımda olmayan Basis sistemi hakkında 25.09.2008 tarihli İlk İnceleme Raporu'nda yer alan tespitlere ve daha sonrasında ise bazı CCSD bayileriyle yapılan görüşmelerde bu bayilerin şikayetçinin iddiaları hakkındaki görüşlerine yer verilecektir.
- (22) 25.09.2008 tarihli kararda ilk olarak, şikayetçi tarafından dile getirilen hususların bir bilirkişi raporu ile desteklendiğinin öne sürüldüğü ifade edilmektedir. Kararda bu hususa ilişkin olarak;

"... İddiaya göre söz konusu yazılım CCSD tarafınca pasif satışların engellenmesine ve yeniden satış fiyatının tespitine yol açmaktadır. Özbağ'ın bayiliğinin bitirilmesinin ardından Özbağ, CCSD'ye bayilik süresince uğradığı zararların tazmini istemiyle bir ihtarname çekmiş, ardından bilgisayar sisteminden kaynaklanan zararın mahkeme kanalı ile tespiti isteminde bulunmuştur. İzmir 1. Asliye Ticaret Mahkemesi'ne 2008/477 D.ış sayılı tespit dosyası kapsamında verilen 1.5.2008 tarihli bilirkişi raporunda, sistemde, CCSD tarafından bayilere hiçbir serbesti bırakılmadığı, satış yapılması, fatura tanzimi ve buna ilişkin unsurlarda (müşteri bilgileri ve cari hesapların tutulması, ödemelerin takibi, fiyat, vade ve iskonto oranlarının belirlenmesi, depo stokunun takibi gibi) bayie sorulmaksızın ve iradesi hiçe sayılarak CCSD tarafından önceden tespit edilen, zaman zaman CCSD tarafından tek taraflı olarak değiştirilen ve sistem girişi yapılan veriler girilmediği sürece bayinin kendisine gelen müşteri siparişleri üzerine CCSD'ye sipariş vermesi, fatura tanzimi ve hesapları ile müşteri bilgilerini düzenlemesi ve takibi gibi muhasebe işlemlerini gerçekleştirmesinin mümkün olamayacağı; başka bir deyişle bayinin muhasebe usullerinin ve bilgisayar sisteminin ancak CCSD tarafından önceden belirlenmiş talimat, usul, esas ve sınırlar içinde kullanılmasının mümkün olup CCSD tarafından da bayinin her türlü işleminin anında kontrol ve takip edilebildiği ifade edilmektedir.

Benzer bir rapor da Özmeş Gıda Tur. ve İnş. Tic. Ltd. Şti tarafından yine bilgisayar sisteminden kaynaklanan zararın tespiti isteminde bulunan, İzmir Asliye Ticaret Mahkemesi 2003/1472 D. iş sayılı dosyasından alınan 5.2.2004 sayılı bilirkişi raporudur. Ancak bu raporda fatura tanzimi ve benzer hususları CCSD'nin sadece izleyebiliyor olması nedeniyle, CCSD'den bağımsız davranılamayacağı belirtilmektedir. 1.5.2008 tarihli bilirkişi raporunda ise Özbağ'ın kullanmakta olduğu yazılımın CCSD tarafından hazırlanmış ve kendi bünyesinde yer alan bir sunucu bilgisayarda çalışan bir yazılım olduğunun gözlemlendiği, yapılan incelemeler sonucunda, şirketin günlük ticari işlem ve faaliyetlerini yürütebilmek için CCSD merkezinde yer alan bu bilgisayar yazılımını kullanmak zorunda oldukları ve CCSD'nin isteği doğrultusunda tek taraflı olarak belirlenmiş fiyat, iskonto, stok ve benzeri değerleri, bayilik sözleşmesi gereğince kurulmuş olup bayi tarafından kullanılması zorunlu olan sistem gereği bayinin kontrolü ve iradesi dışında tek taraflı olarak belirleme özelliğinin ve imkanının olduğunun tespit edildiği; sistem gereği tüm çalışan yazılım bileşenleri ve ilgili raporlama özellikleri de CCSD'nin merkezi bilgisayarında yer almakta olduğu için, faturalandırma ve raporlamalarda bayinin, CCSD'nin belirlediği kriterlere ve verilere uygun hareket etmesinin gerekeceğinin, kullanılan sistemin CCSD'nin her an için müdahalesine açık bulunduğu anlaşıldığı belirtilmektedir." denilmektedir.

(23) Daha sonra ise;

“Bu hususun incelenmesine yönelik olarak öncelikle Raportörlerce CCSD’nin bazı bayileriyle telefonla görüşülmüş, ardından CCSD’den Basis sistemine ilişkin bilgi istenmiş, daha sonra da, CCSD’nin Kırıkkale bayiiinde söz konusu sistem incelenmiştir. CCSD’nin Şereflikoçhisar bayii Efa Gıda ile Raportörlerce yapılan telefon görüşmesinden, kendilerinin programın çalışma sistemi hususunda eğitim aldıkları, CCSD’nin sisteme girdiği tavsiye fiyatın altına inebildiklerinin ifade edildiği; Polatlı bayii MSC Gıdanın ise fiyat girilmediğinde Basis sisteminin otomatik olarak kendi listelerinden fiyat girdiğini ancak istedikleri takdirde bu fiyat listelerini değiştirebildikleri anlaşılmıştır.”

tespitinde bulunulmuştur

(24) Yine aynı raporda bu konu hakkında CCSD ile yapılan görüşmede;

“Edinilen bilgiler üzerine CCSD’den Basis sisteminin çalışma prensiplerini içeren kullanım kitapçıkları talep edilmiştir. Bu talep üzerine kullanım kitapçıklarının yanı sıra CCSD, ürün fiyat listelerinin nasıl işlediğine ilişkin verilen eğitime katılım listesini ve bu konuya ilişkin ek bilgi göndermiştir. CCSD, bayilerinde 1997’den itibaren Basis sisteminin kullanıldığını, sistemin doğru kullanımını sağlayabilmek için bayilere eğitim verildiğini, sistemde tavsiye fiyat listeleri yer almakla beraber her bayiin kendi fiyat listesini oluşturarak faturalarını bu liste üzerinde hazırlama imkanı bulunduğunu, bunun yanı sıra bayilerin bağımsız birer ticari işletme olması nedeniyle sisteme bağlı olmaksızın fatura düzenlenebileceğini; sistemde müşteriler kayıtlı olmakla birlikte, bayilerin her zaman sisteme istedikleri gibi yeni müşteri tanımlama imkanları bulunduğunu ve yine sistemden bağımsız olarak fatura kesilebildiği için, sistemden bağımsız bir şekilde istenilen müşteriye satış yapılabileceğini belirtmiştir.

Ayrıca CCSD, kendisine şikayete ilişkin bir bilgi verilmediği halde, şu ifadelerde bulunmuştur: “Yargıya intikal etmiş bir olayda Özbağ Meşrubat Gıda Pazarlama Dağ. Taş. San. Tic. Ltd. Şti. isimli bayimizin usule aykırı olarak hazımsız [hasımsız] hazırlattığı bilirkişi raporunda haksız ve yanlış olarak Basis sisteminin bayilerin fiyat belirleme hürriyetini kısıtladığı tespiti yapılmıştır.” Bu tespite karşı ilgili merciler nezdinde yapmış oldukları itirazlar yazıya eklenmiştir. Ekte yer alan 12 Mayıs 2008 tarihli dilekçede tespit esnasında her iki tarafın da bulunması gerekirken, bu usule uyulmadığından, bilirkişiler tarafından yapılan tespitlerin tamamen karşı tarafın beyanları ve istekleri doğrultusunda yapıldığı ve raporda yer alan aleyhlerine olan hususları kabul etmedikleri belirtilmektedir. Ancak mahkeme henüz dosyayı sonuçlandırmamış bulunmaktadır. CCSD’den edinilen bilgilerin ekinde Basis sistemine ilişkin kullanma kılavuzu yer almaktadır. Kullanma kılavuzu ve ekleri incelendiğinde, bayi tarafından girilmediği takdirde tavsiye fiyatın fatura fiyatı haline geldiği, ancak hem yeni fiyat listesi girişinin hem de fiyatta indirim yapmanın mümkün olduğu görülmektedir ve yeni müşteri girişine dair de sistemden kaynaklanan herhangi bir kısıtlama bulunmadığı anlaşılmaktadır.”

denildiği ifade edilmektedir. Önaraştırma kapsamında CCSD tarafından dava hakkında yapılan açıklamada; “Bayilik Sözleşmesi, Vergi Usul Kanunu kapsamında tarafımıza da yükümlülük doğurabilecek şekilde hukuka aykırı olarak fatura düzenlenmesi ve bayi çalışanların SSK vb özlük haklarının ödenmiyor olduğunun tespit edilmesi neticesinde yenilenmemiş olan Özbağ Meşrubat Gıda Paz. Dağ. Taş. San. Tic. Ltd. Şti.’nin, çeşitli iddialar ileri sürmek sureti ile 2008 yılında aleyhimize açmış olduğu tazminat davası halen daha ilk derece mahkemesinde (İzmir 5. Asliye Ticaret Mahkemesi) 2008/648 Esas numaralı dosya üzerinden devam etmektedir” denilmiştir.

(25) 25.09.2008 tarihli kararda, şikayete ilişkin olarak, CCSD Kırıkkale bayisinde Basis sistemi yerinde incelenmiş, birtakım bayiler ile telefonda görüşülmüş, CCSD’den Basis sistemi ile ilgili bilgi talep edilmiş ve bu sisteme ilişkin kullanım kılavuzları incelenmiştir. Bu

incelemeler sonucunda, şikayette yer alan Basis sistemi vasıtasıyla CCSD'nin yeniden satış fiyatı belirlediğine ve yeni müşteri girişine engel olduğuna ilişkin iddiaları destekler kanıtlar bulunmadığı, CCSD'nin bu sistem vasıtasıyla bayilerin bölge dışı satış yapıp yapmadıklarını görebilecek olmakla birlikte pasif satışa programdan kaynaklı bir engel olmadığı ve satış fiyatının değiştirilebildiği anlaşılmış ve şikayetin reddine karar verilmiştir.

- (26) Öneri çerçevesinde, her ne kadar öneri tarihi itibarıyla kullanımda olmasa da, Basis sisteminin kullanımda olduğu dönemde nasıl işlediğine ilişkin CCSD'nin Adana ve çevresinden sorumlu bayisi olan Alfa Dağıtım Gıda ve İhtiyaç Nak. Tic. Ltd. Şti. (Alfa)'nde, CCSD'nin Adana ilinin Ceyhan ilçesi ve çevresinden sorumlu bayisi olan Marsaş Denizcilik İnş. Taah. Tic. A.Ş. (Marsaş)'de, CCSD'nin Gaziantep il merkezi ve Gaziantep ilinin çevre ilçelerinden sorumlu bayisi olan Dünya Meşrubat Gıda İnş. Tur. Paz. San. Tic. Ltd. Şti. Dünya)'nde ve CCSD'nin Kahramanmaraş ili Pazarcık, Narlı ve Çağlıyancerit ilçelerinden sorumlu bayisi olan M. B. Demiroğlu Tek. Turz. İnş. Gıda Pet. Ür. Ltd. Şti. (Demiroğlu)'nde inceleme yapılmıştır.
- (27) Yapılan incelemelerde bayilere Basis sisteminin pasif satışlara izin verip vermediği ve satış fiyatlarının Basis sisteminde bayi tarafından değiştirilip değiştirilemediği sorulmuştur. Alfa yetkilileri ile yapılan görüşmede, Basis sistemi kullanıldığı dönemde CCSD'nin fiyatlara herhangi bir müdahalesinin olmadığı, pasif satışlar konusunda ise şimdiye kadar herhangi bir problem yaşamadıkları ifade edilmiştir. Marsaş yetkilileri ile yapılan görüşmede, Basis sistemini kullanmakla görevli kişinin işten ayrılması nedeniyle Basis sisteminde satış fiyatlarının değiştirilip değiştirilmediğine ilişkin bir bilgi veremeyecekleri, pasif satışlar konusunda ise şimdiye kadar herhangi bir problem yaşamadıkları ifade edilmiştir. Dünya yetkilileri ile yapılan görüşmede, Basis sistemi kullanıldığı dönemde CCSD'nin fiyatlara herhangi bir müdahalesinin olmadığı, pasif satışlar konusunda ise şimdiye kadar herhangi bir problem yaşamadıkları ifade edilmiştir .
- (28) Demiroğlu yetkilisi ile yapılan görüşmede ise Basis sisteminde fiyatlara müdahale yapılamadığı ve müşterilere istedikleri fiyattan mal satamadıkları ifade edilememekle birlikte yeni müşteri kaydı açmak suretiyle pasif satış gerçekleştirebildikleri belirtilmiştir. Yapılan görüşmede Demiroğlu yetkilisi tarafından kendisinin programı (hem Basis hem de Voyage kast edilmektedir) çok iyi bilmediği, CCSD yetkilileriyle yapılan telefon görüşmelerinde sistemin istedikleri fiyattan ürün satabilmelerine izin verdiğini söyledikleri ifade edilmiştir.
- (29) Söz konusu bayilerde yapılan yerinde incelemede bayilerin Voyage sistemini kullanarak şikayette ifade edilen husus olan yeniden satış fiyatını tespit edemediklerini görmek için kendilerinde Voyage sistemini kullanarak herhangi bir satış noktasına 10 (on) kasa 2,5 LT.'lik Coca-Cola ürünü için tavsiye edilen fiyat olan 18 TL'lik, 20 TL'lik ve 16,83 TL'lik üç adet sipariş girmeleri istenmiştir. Bu talep Alfa, Marsaş ve Dünya tarafından karşılanırken Demiroğlu tarafından karşılanamamıştır. Demiroğlu ile yapılan görüşmede;
- "... yapılan incelemede Voyage sisteminin fiyatlara müdahale edip etmediğinin tespiti için bayiden Voyage sisteminde bir müşteriye yüksek fiyatla mal satması istenmiştir. Ancak sistem buna müsaade etmemiştir. İndirim yapması istendiğinde ise programda bulunan kodlar çerçevesinde indirim yapılabildiği görülmüştür. Ancak indirim oranı programda yer alan kodlarla sınırlıdır. Diğer bir değişle programda belirlenmemiş bir oranda örneğin %8,35 indirim verilemezken %16 indirim verilebilmektedir, indirim yapılamamaktadır. Ancak bayi yetkilisi kendisinin programı çok iyi bilmediğini, Coca-Cola yetkilileriyle yapılan telefon görüşmelerinde sistemin istedikleri fiyattan ürün satabilmelerine izin verdiğini söylediklerini."* ifade etmiştir.
- (30) Yukarıda yer verilen açıklamalar çerçevesinde, CCSD'nin bayilerinin pasif satışlarını hem Basis hem de Voyage sisteminin bayilere yeni bir müşteri kaydı açmak suretiyle pasif satış gerçekleştirmesine olanak sağladığı anlaşılmıştır.

- (31) Şikayetçinin iddia ettiği ikinci husus olan CCSD'nin Basis sistemi ile yeniden satış fiyatını belirlediği iddiası sadece Demiroğlu tarafından dile getirilmiş, Alfa ve Dünya ise bu iddiayı yalanlamışlardır.
- (32) Yukarıda yer verilen açıklamalar çerçevesinde, CCSD'nin Basis'in kullanımda olduğu dönemde bayilerinin yeniden satış fiyatlarını değiştirmede, Demiroğlu'nun aksi yöndeki beyanlarının ise Demiroğlu'nun sistemi nasıl kullanacağını bilmemesinden kaynaklandığı kanaatine ulaşılmıştır. Nitekim Dünya, Alfa ve Marsaş önaraştırma tarihi itibarıyla kullanılan sistem olan Voyage sistemine müdahale ederek istedikleri satış fiyatını belirleyebilirken Demiroğlu'nun bu işlemi gerçekleştirememesi Demiroğlu'nun Voyage sistemini nasıl kullanacağını tam olarak öğrenemediğini göstermektedir.
- (33) Diğer yandan Voyage yazılımının değerlendirilebilmesi amacıyla, CCSD'nin Adana, Gaziantep ve Kahramanmaraş bayilerinde yazılım yerinde incelenmiş, CCSD'de yerinde inceleme yapılmış, CCSD'den yazılım ile ilgili olarak bilgi talep edilmiş ve bayilere de dağıtılan yazılımın kullanım kılavuzu incelenmiştir.
- (34) Konu ile ilgili olarak CCSD'de yapılan yerinde incelemelerde, Voyage sisteminin bayilerin fiyat ve müşterilerine müdahale ettiğine ilişkin herhangi bir belge ve bulguya rastlanmamış, aksine CCSD'nin bayilerin internet üzerinden ulaşabilecekleri bir portalda "Rekabet Hukuku Kuralları Uyarınca Bayi Hakları" isimli bir dokümana sürekli olarak yer verdiği, bu dokümanda ürün satış fiyatının belirlenmesi ve pasif satışların bayilerin hakları arasında sayıldığı tespit edilmiştir.
- (35) Konu ile ilgili olarak CCSD tarafından gönderilen yazıda da, Voyage sisteminin Basis sistemi gibi bayileri tarafından kendi satış fiyatlarını, kendi piyasa uygulamalarını yapabilmelerine imkan sağlayan bir program olduğu, rekabet hukukuna tam uygunluğun sağlanabilmesi için sistem üzerinde bayilerin fiyat değiştirebilme, promosyon yapabilme, ıskonto uygulama, yeni müşteri tanımlama gibi her türlü yetkinin ve bu yetkilerin kullanımına yönelik eğitimlerin verildiği, bayilerinin bağımsız birer teşebbüs olduğu ve bu nedenle programın içeriğini kendi ihtiyaçları doğrultusunda istedikleri gibi kullanabilecekleri ifade edilmiştir.
- (36) Yukarıda yer verilen tespit ve bilgiler ışığında, CCSD'nin Basis veya Voyage sistemi aracılığıyla yeniden satış fiyatını belirlemek ve pasif satışları engellemek suretiyle 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettiğinin ileri sürülemeyeceği sonucuna ulaşılmıştır.

1.2.2. Bayilik Sözleşmelerinin 4054 sayılı Kanun Bakımından Değerlendirilmesi

- (37) CCSD, 25.09.2008 tarihli karardan sonra bayileriyle akdettiği sözleşmelerde değişiklik yaparak söz konusu sözleşmeleri *gazlı içecekler* ve *sporcu içecekleri* pazarları bakımından 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi uyarınca bireysel muafiyet alabilecek duruma getirmiş, diğer pazarlar bakımından ise sözleşmelerin 2003/3 ve 2007/2 sayılı Rekabet Kurulu Tebliği ile Değişik, 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği (2002/2 sayılı Tebliği) kapsamında sağlanan muafiyetinden yararlanmalarını sağlamıştır.
- (38) Bu noktada, 25.09.2008 tarihli kararın Danıştay tarafından alınan 06.04.2012 tarih, 2009/877 E., 2012/602 K. sayılı karar ile iptal edilmesi nedeniyle, CCSD'nin hem 2008 yılından önce akdettiği hem de bu tarihten sonra akdettiği sözleşmelerin ayrı ayrı incelenmesinde yarar bulunmaktadır.

1.2.2.1. CCSD'nin 2008 Yılından Önce Akdettiği Sözleşmelerin 4054 sayılı Kanun Çerçevesinde Değerlendirilmesi

- (39) Şikayetçi ile CCSD arasında en son 21.03.2006 tarihinde sözleşme yapılmıştır. Bu sözleşmenin 1. maddesine göre bayi, "*Bayi Tanım Belgesi*"nde tanımlanan bölgede CCSD'ye bağlı olarak satış noktalarına münhasıran *Coca-Cola, Coca-Cola Light, Fanta (...), Sprite, Cappy (...), Sen Sun, Turkuaz İşlenmiş İçme Suyu, Frutia (...), Nestea (...)*,

13-12/180-94

Powerade (...), Burn Enerji İçeceği, Schweppes (...) ve bunlara benzer ürünleri bizzat 370 kendisi ve satış noktaları eliyle müşterilere satmayı ve sattırmayı; bu sözleşme konusu ürünleri yalnızca CCSD'den almayı ve fakat bir başka firma tarafından üretilen, dağıtılan (...) herhangi bir meşrubat, meyve suyu, meyve nektarı ve sair alkolsüz içecek türünü sözü geçen işyeri ve işletmelerde asla bulundurmamayı, bulundurtmamayı, satmamayı ve sattırmamayı; (...) taahhüt etmektedir. Bu taahhüt ayrıca rakip ürünler için satış noktası ve bayiye reklam yasağı getirmektedir.

- (40) Sözleşme'nin 4. ve 6.6. maddesi ile, bayinin aylık ve yıllık bazda en az ne kadar alması gerektiğini en az alım protokolü düzenlenebileceğini belirtmekte, CCSD'nin hedefler koyabileceği ifade edilmektedir. 6.9. madde ile bayiin ticari defter, kayıt ve hesaplarının CCSD'nin yetkilendireceği elemanı ve/veya bağımsız bir denetim firması eliyle dilediği zaman inceleyebileceği belirtilmektedir.
- (41) Sözleşmenin 16. maddesinde sözleşmenin bir yıl yürürlükte kalacağı ve taraflar bu sürenin bitiminden en az 15 gün öncesine kadar sözleşmenin uzatıldığına veya yenilendiğine ilişkin bir anlaşma yapılmadıkça ekleriyle beraber kendiliğinden sona ereceği ifade edilmektedir.
- (42) 10.9.2007 tarih ve 07-70/864-327 sayılı Kurul kararı ile; kolalı/gazlı içecek pazarında hem ev kanalında, hem de yerinde tüketim kanalında hâkim durumda olduğu tespit edilen CCSD'nin nihai satış noktalarıyla yaptığı münhasır anlaşmaların, teşebbüsün pazar payı itibarıyla, 2002/2 sayılı Tebliğ'in 2007/2 sayılı Tebliğ ile değişik 2. maddesi uyarınca grup muafiyetinden yararlanmadığına ve CCSD'nin ve/veya bayilerinin satış noktalarıyla imza ettikleri sözleşmelerin ve sözleşmelerde yer alan münhasırlık şartlarının ve fiilen münhasırlığa yol açan bedelsiz ürün, indirim, kota, dolap münhasırlığı gibi uygulamaların, 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinde sayılan muafiyet koşullarıyla bağdaşmaz etkilere sahip olduğuna, dolayısıyla anılan sözleşmelere ve/veya uygulamalara bireysel muafiyet tanınamayacağına karar vermiştir.
- (43) Şikayetin ekinde yer alan sözleşme, Kurulun nihai satış noktalarına rekabet etme yasağı getirilemeyeceğine dair 10.9.2007 tarihli Kararı'ndan önceki döneme aittir. Bu nedenle 25.09.2008 tarihli kararda CCSD'den 2008 yılına ait tek tip bayii sözleşmesi talep edilmiştir. "Bayilik Sözleşmesi" başlıklı sözleşme (yeni sözleşme), CCSD ve Deniz Meşrubat Gıda Dağıtım Turizm ve İnşaat Ticaret Limited Şirketi (Deniz Ltd) arasında 17.4.2008 tarihinde imzalanan ve dosya içeriğinde yer alan sözleşmenin ilgili kısımları olan 1., 4., 8. maddeleri ve Bayilik Sözleşmesi'nin eki niteliğindeki "Cihaz Ariyet Sözleşmesi"nin ise 2. ve 16. maddeleri incelenmiştir.
- (44) Bayilik Sözleşmesi'nin eki niteliğindeki "Bayilik Bölge Tanım Belgesi"nde "*Bayi bu maddede belirlenen Bölge dışında Bayilik Sözleşmesi konusu ürünler ile ilgili olarak, münhasıran başka bir bayiye tahsis edilmiş başka bir bölgede, müşteri arayamaz, depo kuramaz, şube açamaz.*" ifadesi yer almaktadır.
- (45) Sözleşmelerin değerlendirilmesi için piyasanın hem distribütörlük aşaması hem de nihai satış aşaması dikkate alınmalıdır. Yukarıda yer verilen 2008 tarihli bayilik sözleşmesi distribütöre, nihai satış noktasını etkilemeye yönelik yükümlülükler de getirmektedir. Söz konusu yükümlülüklerin 10.9.2007 tarih ve 07-70/864-327 sayılı Kurul kararının ardından karara uyum gösterecek yönde değiştirildiği görülmektedir. Ancak Bayilik Sözleşmesi'nin 1. maddesinde "*münhasıran*" ve "*sattırmayı*" kelimelerinin yer aldığı kısım, nihai satış noktalarına münhasırlık getirildiği yönünde yorumlanabilecek niteliktedir. 10.9.2007 tarih ve 07-70/864-327 sayılı karar gereğince sözleşmenin 1. maddesindeki münhasırlık tanımının sadece bayie getirildiği anlaşılacak şekilde sözleşmenin değiştirilmesi gerekmektedir. Aşağıda söz konusu dikey anlaşmanın özellikle distribütörlük seviyesindeki etkileri incelenmiştir. CCSD'nin 10.9.2007 tarih ve 07-70/864-327 sayılı Kurul kararı çerçevesinde

13-12/180-94

belirlenen pazarlardaki payının 2005-2007 yılları içerisinde dağılımı Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1 – CCSD’nin 2005-2007 Yılları Arasında İlgili Ürün Pazarlarındaki Pazar Payları

	2005 (%)	2006 (%)	2007 (%)
Meyve Suyu	(.....)	(.....)	(.....)
Paketlenmiş Su	(.....)	(.....)	(.....)
Buzlu Çay	(.....)	(.....)	(.....)
Enerji İçecekleri	(.....)	(.....)	(.....)
Gazlı İçecekler	(.....)	(.....)	(.....)
Sporcu İçecekleri	(.....)	(.....)	(.....)

- (46) Gazlı içecekler ve sporcu içecekleri pazarlarında CCSD’nin payının %40’ın üzerinde olması nedeniyle bu iki pazar bakımından, sözleşme 2002/2 sayılı Tebliğ’in kapsamı dışında kalmaktadır. Ancak her halde pazar payı eşiğini aşan teşebbüslerin dikey anlaşmalarının da genel olarak grup muafiyetinde yer alan azami şartları taşıması gerekmektedir.
- (47) Sözleşme, 2002/2 sayılı Tebliğ çerçevesinde değerlendirildiğinde, Sözleşme’de Tebliğ ile çelişen tek hususun bölge sınırlamasında olduğu görülmektedir. 2002/2 sayılı Tebliğ’in 4(b) maddesi istisnai haller dışında, alıcının sözleşme konusu mal veya hizmetleri satacağı bölge veya müşterilere ilişkin kısıtlamalar getiren anlaşmaların grup muafiyetinden yararlanamayacağını ifade etmektedir. Bu istisnalardan biri de “*alıcının müşterilerince yapılacak satışları kapsamaması kaydıyla, sağlayıcı tarafından kendisine veya bir alıcıya tahsis edilmiş münhasır bir bölgeye ya da münhasır müşteri grubuna yapılacak aktif satışların kısıtlanması*”dır. Sözleşme bayiye münhasır bölge tayin etmekle beraber, CCSD’nin de bu bölgede satış yapabileceğini ifade etmektedir. Bu durum ise münhasır bölgeyi bozmakta ve sözleşmeyi %40 pazar payı eşiğinin altında olan ürünler için bile grup muafiyetinin dışına çıkarmaktadır.
- (48) Ancak CCSD’nin de bölgede satış yapabileceğine ilişkin maddenin, büyük perakendecilere ürünü CCSD’nin sağlanmasından kaynaklandığı kanaati oluşmuştur. Şayet böyle bir durum mevcutsa, bölge münhasırlığı tanımını bozmadan, sözleşmede münhasır müşteri grubu ile münhasır bölge tanımları bir arada yapılarak, sözleşme pazar payı %40’ın altında kalan ürünler bakımından grup muafiyeti şartlarını sağlar hale getirilebilir. Ancak %40’ın üzerinde kalan ürünler bakımından halen bireysel muafiyet değerlendirmesi yapılması gerekecektir.
- (49) 10.9.2007 tarih ve 07-70/864-327 sayılı Kurul kararında CCSD’nin gazlı içecekler pazarında pazar gücünün yüksek olduğu, rakiplerine göre çok daha güçlü konumda bulunduğu, bu pazara giriş engellerinin yüksek olduğu ifade edilmiş, sporcu içecekleri bakımından ise CCSD’nin pazar payı yüksek olmakla beraber, pazarın henüz yeni oluşuyor olması nedeniyle, bu pazarda önemli bir gücü olmadığı belirtilmiştir. Ancak her halde; sözleşmenin bir yıllık rekabet yasağı getirmesi ve aynı zamanda sözleşme ile bayiler arası bölge paylaşımı yapılması, tüm ürünler bakımından 4054 sayılı Kanun’un 4. maddesi kapsamındadır ve bu nedenle mevcut sözleşmenin hiçbir ürün bakımından grup muafiyetinden yararlanamıyor olması nedeniyle, bireysel muafiyet incelemesi yapılması gerekmektedir.

1.2.2.1.1. CCSD’nin 2008 Yılından Önce Akdettiği Bayilik Sözleşmesine İlişkin Bireysel Muafiyet Değerlendirmesi.

1.2.2.1.1.1. Malların üretim veya dağıtım ile hizmetlerin sunulmasında yeni gelişme ve iyileşmelerin ya da ekonomik veya teknik gelişmenin sağlanması ve tüketicinin bundan yarar sağlaması

- (50) Markalar arası rekabeti sınırlayan dikey anlaşmalar, marka içi rekabeti sınırlayan anlaşmalara göre çok daha zararlıdır. Dosya konusu sözleşmenin, distribütörlük

13-12/180-94

seviyesinde olmasından dolayı markalar arası rekabet üzerinde önemli bir olumsuz etkisinin olmadığı kanaati oluşmuştur.

(51) Maddeye ilişkin değerlendirme yapabilmek için öncelikle söz konusu sözleşmenin pazarlarda ne gibi negatif etkilerinin olabileceğinin tartışılması gerekir. Rekabet etmeme yükümlülükleri ve münhasır bölge ve müşteri grubu belirlemenin negatif etkileri genel olarak şu şekilde sayılabilir:

(52) *1- Pazardaki diğer satıcılar, belirli alıcılara satış yapamazlar ve bu pazarın kapanmasına yol açabilir.*

Dosya konusu sözleşme, üretici / CCSD ile toptan satıcı / bayi arasındadır. Burada CCSD ürünlerinin bulunduğu pazarlara girişin söz konusu sözleşmelerle kapanma ihtimali ancak ve ancak dağıtıcı / toptancı firmaların tamamının CCSD ile münhasır çalışması durumunda olabilir. CCSD ürünlerinin ve benzer rakip ürünlerin dağıtım işi genel olarak çok önemli bir know how gerektirmeyen, giriş maliyetleri çok yüksek olmayan ve benzer nedenlerle giriş engelleri çok yüksek olmayan bir faaliyettir. Bu sebeple CCSD'nin mevcut ürün portföyü çerçevesinde bütün distribütörlük sektörünü kapatma imkanı olmamasından dolayı, CCSD ürünlerinin bulunduğu pazarları söz konusu sözleşmelerle kapatma ihtimali çok düşüktür.

(53) *2- Pazar paylarını katılaştırır, satıcının rakipleriyle olan anlaşma ihtimalini ve alıcının rakipleriyle anlaşma ihtimalini artırır*

CCSD ürünlerinin rakipleriyle asıl rekabet ettiği pazar, nihai satış pazarı olup, söz konusu pazarda bu maddede belirtilen hal özellikle nihai satış noktaları ile münhasır çalışılması durumunda oluşacaktır. Bu husus ise 10.9.2007 tarih, 07-70/864-327 sayılı Kurul kararıyla engellenmek istenilmektedir. Alıcıların, yani distribütörlerin anlaşma ihtimali ise münhasır bölgeler belirlendiğinde daha ziyade fiyat konusundadır ve bu tür sözleşmeler alıcıların anlaşma ihtimalini artırabilir.

(54) *3- Nihai ürünlerin dağıtımında noktada markalar arası rekabet elimine edilir.*

(55) Her ne kadar distribütör yalnızca CCSD ürünü satacak olsa da, 10.9.2007 tarih, 07-70/864-327 sayılı Kurul kararıyla CCSD'nin nihai satış noktalarıyla münhasır çalışmasının yasaklanmış olması nedeniyle, nihai satış noktasında markalar arası rekabet devam edecektir. Bu maddede yer alan endişe aslen, tüketicilerin arama maliyetlerine ilişkindir. Eğer nihai satış noktasında ürün rakipleriyle beraber yer almazsa, tüketici CCSD rakibi ürüne ulaşabilmek için arama maliyetine katlanmak zorunda kalacaktır. Ancak distribütörler ürünü noktaya kendileri ulaştırdıkları için, distribütörün alıcısı olan satış noktasının önemli bir arama maliyetine katlanması gerekmemektedir.

(56) *4- Sadece belirli alıcılara satış yapıldığı için, alım piyasasında rekabet kısıtlanabilir.*

(57) Dosya bazında alıcılar distribütörlerdir. Yukarıda da ifade edildiği üzere CCSD distribütörleri genel olarak alkolsüz içecek distribütörlüğü yapan diğer distribütörlerle rekabet halindedirler. Bu nedenle de münhasır bölge belirlemenin hızlı tüketim malları dağıtıcıları arasında rekabeti önemli ölçüde kısıtlamayacaktır.

(58) *5. Pazarda daha az sayıda distribütör CCSD ürünlerinin dağıtımını yapacağı için marka içi rekabet sınırlanacaktır.*

(59) *6- Pazar paylaşımını bölgeler/müşteriler arası fiyat ayrımcılığı yapılmasına yol açabilir. Dolayısıyla söz konusu sözleşmelerin olumsuz etkileri şunlar olabilecektir:*

Distribütörlerin anlaşma ihtimali artabilir, marka içi rekabet sınırlanabilir ve sözleşme bölgeler / müşteriler arası fiyat ayrımcılığına yol açabilir.

(60) Sözleşmenin olumlu etkilerine değinmek gerekirse, bu sözleşmeler, dağıtımda iyileşmelere yol açacaktır. Öncelikle dağıtımda ölçek ekonomileri olabilmesi için, üreticinin sınırlı sayıda distribütör ataması gerekmektedir. Bu unsurun sağlanabilmesi için üretici münhasır

dağıtım ve minimum satış yükümlülüğü gibi sınırlamalar getirebilir. Dağıtım sektöründe rekabetin CCSD'nin münhasırlıkları yoluyla kapanması, yukarıda açıklandığı gibi pek mümkün görünmediğinden, münhasır dağıtımdan kaynaklanan ölçek ekonomilerinin, aynı sebepten kaynaklanan olumsuz etkilerden daha yüksek olduğu kanaatine varılmıştır. Ayrıca söz konusu ölçek ekonomilerinin yarattığı etkinliklerden kaynaklanan maliyet düşüşlerinin de tüketicilere yansıtılma imkanı mevcuttur.

- (61) Buna ek olarak, CCSD münhasır distribütör belirlediğinde, söz konusu distribütörü tüm portföyün dağıtımında görevlendirmesi nedeniyle, benzer ürünlerin tek seferde noktaya ulaştırılabilmesinden dolayı bu sözleşmeler kapsam ekonomilerine de yol açmaktadır. Aynı şekilde bu etkinlikten kaynaklanan maliyet avantajları tüketiciye yansımaktadır. Ancak her iki etkinliğin oluşabilmesi için de münhasır bölgenin/münhasır müşteri grubunun bozulmaması gerekmektedir.
- (62) Aynı şekilde bu sözleşmelerin 1 (bir) yıl gibi bir süreliğine yapılmasından dolayı, ürünlerin satış noktalarına düzenli şekilde ulaşması ve tüketicilerin kesintisiz olarak ürüne ulaşabilmelerinin sağlanması beklenmektedir.
- (63) Söz konusu sistem ve sözleşmeler ile CCSD tüm Türkiye çapında stokları kontrol edebilmekte, ne kadar satış yapılabileceğini görmekte ve bu sayede de üretimini planlayabilmektedir. Bunun yanı sıra bölgesel distribütörler sayesinde, CCSD bölgeyi daha iyi tanıyan araçlara sahip olacağından, ürünlerin daha etkin bir şekilde satış noktalarına ulaşması mümkün kılınmaktadır.
- (64) Son olarak nihai mallar açısından distribütöre getirilen rekabet yasağı tek başına, perakende ticaret seviyesinde bir münhasırlık olmadığı sürece, tüketici tercihlerini azaltıcı bir etki de doğurmayacaktır.
- (65) Yapılan değerlendirmelerden görüldüğü üzere, 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinin (a) ve (b) bentlerindeki şartlar ancak münhasır bölge/münhasır müşteri grubu tanımları bozulmadığı takdirde sağlanmaktadır.

1.2.2.1.1.2. İlgili piyasanın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmaması ve rekabetin (a) ve (b) bentlerindeki amaçların elde edilmesi için zorunlu olandan fazla sınırlandırılması

- (66) Mevzuatında, rekabetin kısıtlanması hususunun genellikle hakim durumda bir teşebbüsün varlığı halinde gerçekleşeceği ifade edilmekte ve pazarda rekabetin kısıtlanıp kısıtlanmadığını inceleyebilmek için sekiz şart belirlenmektedir.
- (67) Bunlar sağlayıcının pazardaki konumu, rakiplerin pazardaki konumu, alıcının pazardaki konumu, giriş engelleri, pazarın olgunluk seviyesi, ticaret hacmi, ticaretin seviyesi ve ürün özellikleridir. Dosya konusu sözleşmeler nihai satış noktasına satış yapacak olan bayiler/distribütörler ile CCSD arasındadır. Bu nedenle sözleşmelerin etkileri incelenirken özellikle pazarın bu seviyesi dikkate alınmalıdır.
- (68) Sağlayıcının pazardaki konumunu incelediğimizde, ilk ele alınacak unsur sağlayıcının ilgili pazardaki pazar payı olacaktır. Tablo 1'de verilen CCSD'nin sözleşme konusu ürünlere ilişkin pazar paylarının sadece gazlı içeceklerde ve sporcu içeceklerinde %40'ı aştığı görülmekte, diğer tüm ürünler bakımından CCSD'nin pazar payı %40'ın altında kalmaktadır. Pazarın distribütörlük seviyesinde CCSD'nin gücünün önemli unsuru portföy gücüdür. Alkolsüz içecek sektörünün en güçlü oyuncularından biri olan CCSD, neredeyse tüm alkolsüz içecekler sektörünü kapsayan portföyü ve Türkiye çapında yüksek satış rakamları nedeniyle distribütörler arasında tercih edilen bir teşebbüstür. Genel olarak distribütörlük işine girişte önemli bir engel olmamasına rağmen, CCSD, Unilever ve Ülker gibi teşebbüslerin distribütörlerini etkileme kabiliyetleri mevcuttur. Ancak teşebbüsün böyle bir güce sahip olmasına rağmen, distribütörlüğü yapılabilecek çok sayıda firma olduğu ve

13-12/180-94

aynı zamanda pazarda çok sayıda distribütör bulunduğu dikkate alındığında, bu sözleşmeler vasıtasıyla distribütörlük piyasasının kapanacağını söylemek mümkün değildir.

- (69) CCSD'nin rakiplerinin gücüne bakıldığında ise, aynı şekilde distribütör bulmanın çok zor olmaması ve bir toptancıyla çalışma imkanlarının olmasından dolayı, CCSD'nin Bayilik Sözleşmeleri nedeniyle, ilgili ürün pazarlarının rakiplere kapanacağını söylemek mümkün değildir.
- (70) Pazar gücüne sahip teşebbüslerin, özellikle perakende seviyesindeki satış noktalarıyla yaptığı, rekabet etmeme yükümlülüğü içeren dikey anlaşmaların pazarın rakip teşebbüslere kapatılması gibi sonuçlar doğurduğu, anlaşmaya taraf teşebbüsün pazar payını katılaştırdığı ve markalar arası rekabeti olumsuz yönde etkilediği bilinmektedir. Toptancı seviyesindeki rekabet etmeme yükümlülüğü içeren dikey anlaşmaların ise Rekabet Hukuku'nda, distribütörlerin, satışını yaptığı ürünlere daha fazla yoğunlaşmasını sağlayarak etkinlik doğurduğu, mal arzının sürekliliğini sağladığı ve tüketicinin yaratılan bu ekonomik etkinliklerden faydalandığı düşünülmektedir. Başvuru konusu Sözleşme sağlayıcı ile toptancı seviyesinde faaliyet gösteren bir teşebbüs arasında imzalanmıştır. Pazarın toptancı seviyesinde yapılan ve süresi bir yılla sınırlı olan ilgili anlaşmanın yukarıda belirtilen pazarın rakip teşebbüslere kapanmasına ve markalar arası rekabete etkisinin sınırlı düzeyde olacağı kanaatine varılmıştır. Distribütörlüğe ilişkin kısıtlamalar yukarıda da açıklandığı üzere genel olarak markalar arası rekabeti engelleyebilecek nitelikte değildir. Bunun ana nedenleri hem piyasada çok sayıda distribütör bulunmasından dolayı hem de bir üreticinin çok az sayıda distribütörle çalışmasının yeterli olmasından dolayı, rakiplerin pazarın ara dağıtım seviyesinde pazara girişlerinin kısıtlanmamış olmasıdır.
- (71) Sözleşme ile bayiin münhasır dağıtım yapacağı bölgenin sınırları çizilmiş ve belirlenen bölge dışına yapacağı aktif satışlar kısıtlanmıştır. Sözleşme ile bayiin pasif satışlarını kısıtlayabilecek bir hüküm getirilmemiştir. Bu yönüyle söz konusu hükümlerin rekabeti, yukarıdaki kısımlarda sayılan faydaların elde edilmesi için zorunlu olandan fazla sınırlamadığı kanaatine ulaşılmıştır. Ancak söz konusu faydaların oluşabilmesi için CCSD'nin sözleşmelerde belirgin bir münhasır bölge/münhasır müşteri grubu tanımlaması zorunludur.
- (72) Yine sözleşme ile getirilen rekabet etmeme yükümlüğünün, önceki kısımlarda ifade edilen faydaların sağlanması açısından gerekli olduğuna ve bu nedenle rekabeti zorunlu olandan fazla sınırlamadığı kanaatine varılmıştır.
- (73) Yukarıda yer verilen değerlendirmelere göre sözleşmelerin ancak ve ancak münhasır bölge/müşteri grubu tanımlaması yapıldığı halde bireysel muafiyet alabilecek olmasından dolayı, mevcut halinde 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesindeki şartlar sağlanmamaktadır. Sözleşmenin 8. maddesinde yer alan, CCSD'nin de münhasır bölgelerde satış yapabileceğine ilişkin hüküm, münhasır bölge tanımını bozmaktadır.
- (74) Bu sorunun üç farklı çözümü olabilir: İlk olarak söz konusu hüküm aslen CCSD'nin büyük perakendecilere kendinin satış yapmak istemesinden kaynaklanıyorsa münhasır bölgelerin, münhasır müşteri grubuyla beraber belirlenmesi vasıtasıyla sorun çözülebilir. Eğer böyle bir durum mevcut değilse ikinci alternatifin, bayi bakımından bölge paylaşımı yapılmaması, üçüncü alternatifin de CCSD'nin bayiin münhasır bölgesine girmemesi şeklinde olabileceği kanaati oluşmuştur.
- (75) Yukarıda yer verilen çekişmeler 25.09.2008 tarihli İlk İnceleme Raporu'na ilişkin Kurul kararının 26.11.2008 tarihinde CCSD'ye tebliğ edilmesinin ardından CCSD tarafından giderilmiştir. Değiştirilmiş bayilik sözleşmelerinin incelenmesinin akabinde 13.04.2009 tarih

13-12/180-94

ve 09-14/306-MB sayılı Kurul kararı ile CCSD'nin yukarıda yer verilen Kurul Kararı'nın gereğini yerine getirdiği bilgisinin alındığına karar verilmiştir.

I.2.2.2. CCSD'nin 2008 Yılından Sonra Akdettiği Sözleşmelerin 4054 Sayılı Kanun Çerçevesinde Değerlendirilmesi.

- (76) CCSD'nin 10.9.2007 tarih ve 07-70/864-327 sayılı Kurul kararı çerçevesinde belirlenmiş olan pazarlardaki payının 2007-2012 yılları içerisinde dağılımı Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2 – CCSD'nin 2007-2012 Yılları Arasında İlgili Ürün Pazarlarındaki Pazar Payları

	2007 (%)	...	2010 (%)	2011 (%)	2012 (%)
Meyve Suyu	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Paketlenmiş Su	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Buzlu Çay	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Enerji İçecekleri	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Gazlı İçecekler	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Sporcu İçecekleri	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

- (77) Tablo 2'den de görülebileceği üzere CCSD'nin *Meyve Suyu, Paketlenmiş Su, Buzlu Çay, Enerji İçecekleri, Gazlı İçecekleri ve Sporcu İçecekleri* pazarlarındaki pazar payı 2007 – 2012 yılları arasında *Meyve Suyu, Paketlenmiş Su, Buzlu Çay, Enerji İçecekleri* pazarlarında hemen hemen aynı kalmasına karşın *Gazlı İçecekleri ve Sporcu İçecekleri* pazarlarındaki pazar payı yaklaşık (.....) puan yükselmiştir.
- (78) Yukarıda yer verildiği üzere, 25.09.2008 tarihli Kurul kararından sonra CCSD tarafından bayilik sözleşmelerinde birtakım değişiklikler yapılmış ve tüm bayiler ile yeniden imzalanan bu sözleşmelerin bir örneği Kuruma tevsik edilmiştir.
- (79) Yeni bayilik sözleşmesi incelendiğinde sözleşmenin 1. maddesinde nihai satış noktası münhasırlığı anlamına gelebilecek ifadenin çıkartıldığı, 8. maddede yer alan CCSD'nin de bayiye ayrılmış olan bölgede satış yapabileceğine ilişkin ifadenin değiştirildiği ve münhasır bölge ve münhasır müşteri grubu tanımlarının yapıldığı anlaşılmış ve 13.04.2009 tarih ve 09-14/306-MB sayılı Kurul karar ile CCSD'nin yukarıda yer verilen kurul kararının gereğinin yerine getirdiğinin bilgisi alındığına karar verilmiştir.
- (80) Bayilik sözleşmelerine yönelik olarak önaraştırma kapsamında yapılan incelemelerde CCSD'nin hâlihazırdaki bayilik sözleşmeleri incelenmiş, yapılan incelemelerde bayilik sözleşmelerinin yukarıda yer verilen Kurul Kararı ile değiştirilmiş sözleşmeler ile aynı olduğu tespit edilmiştir.
- (81) Bu nedenle CCSD ile bayileri arasında akdedilen sözleşmelerin 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi uyarınca *gazlı içecekler ve sporcu içecekleri* pazarları bakımından bireysel muafiyetten yararlandığı, diğer ürün pazarları bakımından da sözleşmelerin 2002/2 sayılı Tebliğ ile düzenlenen grup muafiyetinden yararlandığı kanaatine varılmıştır.
- (82) Dolayısıyla 4054 sayılı Kanun'a aykırı herhangi bir hüküm içermeyen söz konusu sözleşmeler yoluyla CCSD'nin Kanun'un 4. ve 6. maddesini ihlal ettiğini söylemek mümkün değildir.

J. SONUÇ

(83) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre;

1- Başvuru konusu iddialara ilişkin olarak, 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca şikayetin reddi ile soruşturma açılmamasına,

2-

a) Coca Cola Satış ve Dağıtım A.Ş. ile bayileri arasında akdedilen sözleşmelere, gazlı içecekler ve sporcu içecekleri pazarları bakımından 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi kapsamında bireysel muafiyet tanınmasına,

b) "Meyve suyu", "paketlenmiş su", "buzlu çay" ve "enerji içecekleri" pazarları bakımından söz konusu sözleşmelerin 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği kapsamında grup muafiyetinden yararlandığına

OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.